

IN SCHITTERENDE ISOLATIE

LARA DE BRITO

Negenenveertig dagen thuis

(I) (zondag 15 maart 2020, na de persconferentie van de premier)

‘Komt deze periode later in de geschiedenisboeken terug?’,
vroeg de veertienjarige direct nadat het kabinet de meest recente maatregelen
had afgekondigd om het loslopende virus te vertragen.

De wereld sprak van een pandemie.

Scholen en horeca moesten de deuren sluiten,
alle evenementen werden afgelast.

In vreedstijd steeg zo’n scenario waarbij we collectief tot stilstand werden gedwongen boven de
wildste fantasieën uit.

Dit was niet de diaprojector die werd stilgezet,
een belangrijk deel van ’s werelds economie liep leeg als een ballon,
hele landen die zichzelf in quarantaine zetten.

Het is knap dat een jonge jongen herkent deel van de geschiedenis te zijn,
een nog onbetreden geschiedenis,

als een nieuwbouwhuis dat ooit een monument zal worden.
Weten dat het uitzonderlijke tijden zijn is niet zo moeilijk,
maar herkennen wat je ziet terwijl je er midden in zit is weinigen gegeven.
Om de simpele reden dat de meeste mensen in het moment vastzitten,
het ze aan mentale souplesse ontbreekt om temidden van een situatie dat veel indruk maakt een
uitstapje naar de toekomst te maken en van daaruit terug te kijken.
Soms sta je er zo dicht tegenaan dat je het domweg niet kunt zien.
Het was dezelfde jongen, nog vóór hij tien was, die de scherpzinnige woorden sprak:
'Iedereen kan het begrijpen, maar niet iedereen kan het bedenken.'
De wereld viel toen uiteen in tweeën, de makers en het publiek.
Reflectie heeft onthechting nodig, afstand,
het vermogen om je los te maken van de plek waar je je lichamelijk bevindt.
Hij kan dat, met anderen meeleven in het moment en tegelijkertijd het moment in gedachten ergens
anders mee naar toe nemen.
Op zoek naar de betekenis ervan.
'Dan ben ik onderdeel van de geschiedenis', voegde hij er tevreden aan toe.
Voor de maanlanding was zijn vader destijds speciaal uit bed gehaald.
Om dat te eren heeft hij een permanente tentoonstelling op zijn kamer;
een kartonnen model van de raket van de Apollo 11 missie die in 1969 op de maan landde.
Daar had hij graag bij willen zijn.
Via de verhalen was hij er ook een beetje bij,
als een vlieg op de muur,
maar nu wist hij dat hij zelf ook deel uit maakte van de geschiedenis.
Dat deelden vader en zoon nu met elkaar.
Vader sprak de geruststellende woorden:
'Je bent altijd deel van de geschiedenis'.
Maar dat was te abstract voor hem.
Nu was het beter; hij de crisis met het onzichtbare virus, zijn vader de maanlanding.
De ene steeg op, gevoed door een the sky is the limit mentaliteit, de ander trok zich steeds meer
terug, verkeerde zo langzamerhand in een staat van schitterende isolatie.
Zo wordt familiegeschiedenis gemaakt.
Terwijl afstand houden het devies was, bracht samen thuis schuilen ze stiekem nog dichter bij
elkaar.

(II) (maandag 16 maart 2020)

Ongemerkt was ik weggedreven,
weggevoerd door de wolken,
de ogen gesloten.

Ik zag niets,
blind voor de paniek,
voor de aasgieren gevoed door gevoelens van bedrog,
de geur van mislukte relaties.

Doof voor het krijsen van de vreemde vogels die zich
in de uitgestrekte voortuin samenschoolden.
Door het hoge water het water, tot aan de lippen.

Een legale samensholing, dat zeker
maar wel in een vreemde taal.
Eentje die je intuïtief begrijpt,
een waarschuwing, universeel

‘Blijf thuis, blijf thuis’, schreeuwden ze
terwijl de volumeknop op vol ging
‘hij de vlagen, vier de vrijheid, sluit de rolluiken’.
Duidelijk gegeven instructies vol onduidelijke opdrachten.

Het drong diep in de botten door voordat het de hersenen bereikte.
Weten en dan pas voelen.
In die volgorde manifesteert emotionele ontwikkeling zich regelmatig,
maar niet altijd natuurlijk.

Niet zo eenvoudig is de omgekeerde beweging:
dat je veel voelt maar nauwelijks weet wat.
Omdat het met andere dingen verward is geraakt
zoals melodieën die je ergens heen brengen,
zonder dat je herkent waar je bent.
Geblinddoekt door een gevoel van déjà vu.

Sommige namiddagen lijkt het op iets wat omgekeerd mag zijn
majestueuze uitzichten boven je hoofd, ongekwetst, statig.
Zonder de neiging om iemand anders’
pijn te adopteren en groot te brengen.
Leer het laten waar het thuishoort,
niet waar het zich thuis voelt.

(III) (dinsdag 17 maart 2020)

De naam van de liefde

In Cirkel in het Gras las ik dat hij te laat was
en daarom precies op tijd.
Dat een boek zo cerebraal zo diep kan raken,
ontroeren, je hart hardhandig doorboren.

In een split second wist ik het,
de enige onafscheidelijke relatie is die tussen de liefde en het lijden,
niet anders dan bij het leven.
Geen triest weten, gewoon naakt, een beetje troostrijk zelfs.

Is het de liefde of de pijn dat maakt dat je de anders naam niet roepen kunt?
Zelfs niet in een gebouw dat daarvoor ontworpen lijkt te zijn,
een ruimte waar de akoestiek je genadeloos om de oren slaat,
omdat de klank van de liefde niet één maar alle snaren gelijktijdig raakt.

(IV) (woensdag 18 maart 2020)

Afstand

Een lockdown is nog onderweg,
de oproep om afstand te houden is wel aangekomen,
als een deken, strak over het land gespannen.
Zoveel ruimte werkt verstikkend:
de straten treuren omdat ze verlaten zijn,
de gebouwen zuchten onder de vervelling,
ze zijn gemaakt voor mensen, niet om leeg te staan.

In deze nieuwe wereld viert alleen het fenomeen afstand hoogtijdagen.
Voor sommigen leek vorige week nog afstand het antwoord, nu volgt de spijt .
Het bewijst wel weer dat tijd behoeftes kan inhalen,
gehaast voorbij kan lopen.
Afstand is één van de dingen die per definitie nooit alleen bestaat,
omdat het altijd in relatie tot iets anders staat,
een verhouding die simpelweg nooit over kan gaan.

In de afgelopen dagen en de dagen die nog komen
zal de afstand zich nog verder aan ons opdringen,
omdat het een lijfelijke kwestie is geworden.
Daarom is het onvermijdelijk,
voor een ieder die worstelt met het thema nabijheid te begrijpen,
om de relatie tussen afstand en fysiek contact te bestuderen.
Het is perfect materiaal voor een thuisstudie.

Daar komt nog bij dat liefde, vriendschap, verlangen, familiariteit,
allemaal ongedefinieerde grenzen kent,
wat schijn is en wat echt is overlapt.
Het is soms dringen in het hoofd en in het hart.

Hoe anders is het met aanraking,
wanneer je een ruime cirkel trekt om je heen
een persoonlijke zone waar anderen buiten moeten blijven,
brengt het herinneringen van vroeger terug,
toen de kinderen nog de baas waren op straat.
Als het goed is, ben je dat wel ontgroeit.

Nu de verlaten straten weinig ruimte of vrijheid ademen,
nu het gebrek aan mensen en bewegingen,
geen lucht meer geeft maar alleen maar zorgen zaait,
vraag je je af:
Waarom zijn we een wereld van uitersten?
In één sprong van teveel naar te weinig contact.

Tot voor kort konden we niet bedenken dat de dag komen zou,
dat je de aanraking van een toevallig passerende vreemde zou missen.
Niet bewust maar als sensatie, liggend op je huid.
Maar om mijn hoofd te laten spreken: het is belangrijk te onthouden beste mensen
dat sommige gevoelens ook juist groeien op afwezigheid

en dat veel liefdeshandelingen zich altijd al in hoofden van mensen afspeelden.

(V) (donderdag 19 maart 2020)

(Mooien woorden verdienen een lijstje, soms in groepen, maar nog veel vaker alleen.)

Quarantaine, mondaine, contemporaine, hautaine, humaine.

dociel
escapisme
ambivalentie
mystificatie
bravoure
panache
prefereren

ik prefereer jou
een schaduwboekhouding,
een verdrag voor twee,
moderne liefde.
rijk aan verbeelding en
te zwaar beladen door kennis

van de hele wereld behalve zichzelf

(VI) (vrijdag 20 maart 2020)

Het is het jaar van de dubbele getallen. Dit jaar word ik vierenzeventig, twee keer zo oud als mijn dochter van tweeëntwintig. Mijn tweeëntwintig jarige zelf zou het hebben gehad over meestergetallen. Het meeste van wat ik toen dacht heeft de jaren overleefd, wat ik geloofde is verdwenen. De New Age neigingen zijn met het verstrekken van de jaren en ontvullende ervaringen van mensen in een staat van gevaarlijke verwarring, zodanig verbrokkeld dat het verdween. Daarvoor in de plaats is aversie gekomen, niemand is immuun voor de gevolgen van persoonlijke ervaringen. Maar juist daarom is het vervangen door de liefde voor logica, voor wat je in de ogen kunt kijken. Voor feiten die we zelf subjectief arrangeren en als waarheden vertellen.

Toen ik tweeëntwintig was schreef ik een dagboek. Vandaag heb ik het teruggelezen en aan mijn dochter gegeven. Het had iets gewichtigs, schattigs. Het zat ook vol wijze observaties. Behalve dat het spirituele gelukkig slechts een fase bleek te zijn, een jeugdzonde zullen we maar zeggen, was het meeste treffend herkenbaar. Bijzonder dat mijn meer dan twintig jaar jongere zelf mij wijst op wie ik ben vandaag, mij herinnert aan wat ik langzaam vergeten was, dat het leven vol onverwachte omdraaiingen zit.

Geruststellend idee, nog steeds onder dezelfde hemel:

Onder de hemel

Terwijl de zon straalt
schijnt de maan
tegelijktijd schitteren de sterren

En hoewel een vraag een vraag blijft
onbeantwoord in de verte
is het puur en onbeschrijfelijk
een onbeschrijfelijke kracht
dat je meezuigt in het oneindige

Zonder weerstand geef ik me over
minuscule en onbelangrijk
en zonder het te begrijpen
voel ik eenvoud en genot

(Gedicht uit 1999, tweeëntwintig jaar)

(VII) (zaterdag 21 maart 2020)

Als je in thuisisolatie zit kun je beter grondgebonden wonen.
Gister werd me dat duidelijk toen een vriend
die hoog in Rome woont beschreef
hoe het gevoel van gevangenschap hem langzaam,
in zijn Romeinse insula, aan het overmeesteren was.

Al zeven dagen was hij niet buiten geweest,
al zes dagen geen voet op de begane grond gezet.
Zelfs zijn trombone, die hij heel Italiaans elke avond op zijn balkon bespeelde,
miste 'de twee benen op de grond'-gevoel,
dat hij goed gestemd was, geaard.

Als de vecht- en vluchtreflexen opgetrommeld worden dan wil je op de grond staan,
het liefst met hardloopschoenen aan.

'Ik ben nog lang niet aan het doordraaien', antwoordde ik hem:
Misschien omdat ik getraind ben in lange tijd veroordeeld worden tot thuis zijn.
Misschien omdat ik een majestueus groen uitzicht op de uiterwaarden heb.
Misschien omdat ik een grote verwaarloosde achtertuin heb.
Maar waarschijnlijk omdat ik op de grond sta.

Voor muziek maken met de burens,
en minutenlang klappen voor de zorg,
Voor het zwaaien naar mensen aan de overkant,
en het laten doorgaan van de vrijdagmiddagborrel,
is gestapelde woningbouw een uitkomst.

Daartegenover staat dat vrij wonen,
met de natuur tot aan je voordeur
ideaal is om aan het gevoel van stedelijke gevangenschap te ontsnappen.
Ook voor deze situatie geldt, het maakt uit wat voor een mens je bent.

Na deze crisis verwacht ik dat sommigen
op zoek zullen gaan naar meer rust
anderen juist naar meer mensen.

(VIII) (zondag 22 maart 2020)

een serie over een familie
disfunctioneel hecht
politiek en prive verdraaid
in verwickelingen gevangen
en een ongekend drama
van dood en toch van stilte
gelukkig was het fictie

(IX) (maandag, 23 maart 2020)

geef mij maar
het woord 'plezierig'

net als het gebruik
van 'meisje'

-tenminste, als het
uit jouw mond rolt-

uitgesproken met een
prachtig elitair accent

(X) (dinsdag, 24 maart 2020)

Stuurlui

op afstand was ik erbij
het schip stuurden we
door de crisis heen
stuurlui aan huis

de situation room was virtueel
de beelden schokten en haperden
alles was in beweging
maar het college was compleet
op professionele afstand opgesteld

en honderd procent paraat,
klaar voor besluiten
midden in de strijd, uit het hart

zonder opdracht of mandaat
mijn clandestiene brief lag toen al klaar

(XI) (woensdag 25 maart 2020)

Vlak nadat ik geld had overgemaakt naar Artsen Zonder Grenzen,
stopte de ambulance voor de deur.
Bijna leken die twee handelingen met elkaar verbonden
mensen halen het altijd door elkaar, causaliteit en correlatie,
maar in dit geval had het met beide niets te maken.

Wankelend op haar benen werd de buurvrouw meegenomen.
Dat ze terugkomt, dat is het enige wat ik hoop.
Kon ik daar nou maar geld voor overmaken,
dat haar gezond terug zou brengen.
Een mens is te koop, maar een leven niet.

(XII) (donderdag 26 maart 2020)

Adagium:
sturen op samenwerking in plaats van concurrentie.
In crisistijd is de markt machteloos en spoelt wat van waarde is vanzelf aan,
koud aan de voeten,
schuimend van woede of van angst.
Mensen blijven mensen,
machteloos maar samen.

(XIII) (vrijdag 27 maart 2020)

Droom
Haar vriendin lag in het bed in plaats van haar partner, overal oude kleren op de grond.
Het leek wel een ander leven, een leven van vroeger.

Haar afgelegen huis was nu nog verder weg verwijderd van de bewoonde wereld, weggestopt in het
bos, zelfs de burens waren verdwenen.

De achtertuin stond in brand, woedende vlammen.
De hulplijnen waren onbereikbaar, alle telefoons dood.

In de wasmachine dreef een lijk van een overwerkte ambtenaar,
verzopen in de chaos, de crisis dreef hem tot deze daad.

Dezelfde naam dook overal op, een onbekende naam. A misschien. Er waren stiekeme opnamen
gemaakt van haar, beelden waarin ze zich als een diva gedroeg.

De paniek strak haar, een soort kortsluiting, toen ze dacht dat zij de moord had gepleegd. Maar nee, ze was er in geluisd, het beeld van de dode man drong zich op.

Ze mocht haar huis niet meer in, alles was afgezet. Snel nog voordat ze ontwaakte nam de politie haar mee. De dag erna liep ze nadat ze haar verleden had vermoord rustig door een modetentoonstelling.

(XIV) (zaterdag 28 maart 2020)

Mrs Dalloway wandelt de straten
dat is een mooi anglicisme voor een typisch Londens tafereel.
Ze neemt een duikt door de jaren heen,
bijna een eeuw lijkt ze in een oogwenk te bereizen.
Ik kan niet anders zeggen: ik ben in uitstekend gezelschap
van de geschiedenis gedragen door een zelfstandige jonge vrouw
met een kaarsrechte rug, een teken van de tijd.

(XV) (zondag 29 maart 2020)

De reactie van de wereld op de Brexit had niemand voorzien
de hele globe in een staat van schitterende afzondering
ieder mens in isolatie in zijn eigen huis.
Misschien een overreactie, maar over Brexit spreekt niemand meer

Alleen de Fransen dreigden om de golven tegen de kust omhoog te pletter te doen spatten als de
Britten wederom niet alleen zichzelf maar ook het vasteland in gevaar zouden brengen.

Deze keer was het niet alleen een Russische roulette met de economie maar met ontelbare
mensenlevens. Het was genoeg voor een beetje nederigheid.
De leugenaars werden terechtgewezen, de Brexit beschermt geen mens tegen de mondiale gevaren.

Veel nadenkende mensen wisten dat al. Het is geen schild tegen economische malaise, geen scherm
voor een dodelijk virus. Het klopt niet eerst netjes op de deur, vraagt niet eerst of je lid bent van het
Europese Parlement. Het stemt niet voordat hij binnenvalt. Heel soeverein.

(XVI) (maandag 30 maart 2020)

Originele gedachten, is dat waar het om gaat?
Gaat het niet eerder om variaties, is dat niet interessanter?
Om de verschillen, die veel moeilijker te ontwarren zijn, te ontdekken.
Is het een kopie of een slim samenvoegsel?

De beste inzichten ontstaan door feiten anders met elkaar te verbinden.
Dan ontstaan er nieuwe perspectieven. En dat is wat een een vrij mens zoekt toch?
Een kleine opsomming van ontwikkeling, vooruitgang, nieuwe mogelijkheden.

Zou het niet zo kunnen zijn dat ideeën als vogels zijn,
beter tien in de lucht dan een in de hand.
Voor de meesten lijken ze allemaal op elkaar
al snel enthousiast, zonder de plek in de voedselketen te begrijpen.

De amateurs zien alleen grote en kleine, kleurrijke en de ingetogene.
Voor de kenners zijn er een veelheid aan herkenningspunten,
verschillen, aanwijzingen. Gevoelens en benaderwijzen.
Voor een goed idee moet je soms lang in het gras liggen,
doodstil in het donker luisteren.

Het alternatief is om starend naar je plafond vol lichtgevende sterren,
te verdwalen in een klassiek boek.

(XVII) (dinsdag, 31 maart 2020)

De brief van de minister van binnenlandse zaken begint met de ongewoon aansprekende zin: 'Net na de oorlog schreef de burgemeester van Roosendaal Claudius Prinsen in zijn boek 'De Burgemeester' over de vier belangrijkste eigenschappen voor een burgemeester.' Deze eigenschappen zijn: wijsheid (in de brief wordt met geen woord beschreven wat het inhoudt, blijkbaar wordt er vanuit gegaan dat we een collectieve begrip hebben van wat wijsheid is), genegenheid (de verduidelijkende uitleg daarvan luidt: betrokkenheid op de gemeenschap), rechtvaardigheid (ieder het zijne geven, sinds de decentralisaties van de taken in het sociaal domein heeft dit een herleving doorgemaakt) en moed. Bij de laatste eigenschap wordt de houding die daar bij hoort omschreven als; vóór de gemeenschap gaan staan bij dreigend gevaar. Een houding dat gemakkelijk voor te stellen is op een fysieke manier, het kan erg prettig zijn om ook letterlijk een pose voor je te zien van wat een eigenschap van ons vraagt.

Wijsheid, genegenheid, rechtvaardigheid en moed, zijn dat anno 2020 ook de vier belangrijkste eigenschappen? Nu we straks weer de procedure om te komen tot een nieuwe burgemeester moeten gaan opstarten is dat een relevante vraag: wat zijn de belangrijkste eigenschappen voor de toekomstige burgemeester van Wageningen? Om een spoor van gedachten uit te lokken zou ik in lijn met de vijf Wageningse principes zeggen: Een burgemeester met een duidelijke visie op de duurzame samenleving, zeer betrokken, verbindend, met een positieve instelling en die durft te vernieuwen.

Het eerste Wageningse principe is: 'preventie voorop', problemen zoveel mogelijk voorkomen. We zoeken een burgemeester die een duidelijke maatschappelijke visie heeft en die intellectueel en sociaal goed kan anticiperen en sturen daarop.

Principe twee is 'de inwoner centraal stellen'. Een burgemeester die van buiten naar binnen denkt en van binnen naar buiten handelt. Een burgemeester met een grote betrokkenheid bij haar (of zijn) inwoners, een persoon die handelt vanuit compassie.

'Samen', zo luidt de derde principe. Dat gaat veelal over de positie en betekenis van samenwerking. Een burgemeester die kan verbinden en gelooft in de kracht van samenwerking en een gezamenlijke collectieve verantwoordelijkheid in plaats van concurrentie en ieder zijn eigen individuele verantwoordelijkheid, dat is een burgemeester die bij onze stad past. Dat geldt zowel voor individuele inwoners als ook voor organisaties en bedrijven. Het vierde Wageningse principe is 'vertrouwen': dat moet intrinsiek in iemand verankerd zijn om vanuit vertrouwen te willen handelen, consistent en vanuit een duidelijke visie op wat de waarde is van vertrouwen voor de

samenleving en de verandering waar we voor staan. Als laatste zoeken we iemand die durft te veranderen en die een leidende rol speelt in die vernieuwing.

We zoeken dus geen schaap met vijf poten maar een burgemeester met principes, en dan wel de vijf Wageningse principes.

(XVIII) (woensdag, 1 april 2020)

De 1 april grappen zijn bescheiden dit jaar.
Mensen om de tuin leiden in tijden van angst en zorgen doe je met fluwelen handschoenen aan.
Satire is genadelozer, het wemelt los rond,
maar het is wel duidelijk geworden dat je vreemde streken uithaalt als de meeste mensen buitenshuis zijn.

(XIX) (donderdag, 2 april 2020)

vandaag zou ik spreken in het openbaar
in plaats daarvan schrijf ik een brief die ik nooit posten zal
stuur ik boekjes op van mezelf met een inscriptie

(XX) (vrijdag, 3 april 2020)

Kaartenhuis

Het leven is een kaartenhuis.
Daarom is de liefde ook een kaartenhuis.
En ons werk is in verschillende opzichten ook een kaartenhuis.

Maar de stad,
onze stad is een kloppend hart
op een stevig fundament gebouwd.
Zelfs als de dijken door zouden breken
en de stad als een zwemplas vol zou lopen,
zelfs dan zou de stad blijven drijven.

(XXI) (zaterdag, 4 april 2020)

Waarschijnlijk is het al jaren aan de gang,
dat de ouderdom je besluipt.
Maar nu zie ik de schaduw ervan
in de wallen onder mijn ogen.
Met heimwee denk ik terug aan de dagen
dat ze vol vocht en vermoeidheid zaten

van katers en kanker,
van wilde nachten als je jong bent.
Toen kon ik er gerust moe en onuitgeslapen uitzien ,
zonder mezelf ooit af te vragen
of ze ooit verdwijnen zouden.

Het talent om goed ouder te kunnen worden,
is niet iedereen gegeven.
Maar ik wil het wel leren, meestal.

(XXII) (zondag, 5 april 2020)

als je vastgespijkerd zit aan de vloer
beweeg je anders, met minutieuze stapjes om je as
als je opgesloten zit tussen vier muren
ontsnap je via het luikje in je hoofd
als je gevangen zit in je hoofd
dan verplaatsen je gedachten zich gewichtloos door de lucht

maar als je vrij bent dan blijf je gewoon waar je bent
stil, je ruikt de lente, proeft de avond
dat is genoeg om gelukkig te zijn

(XXIII) (maandag, 6 april 2020)

‘Tot subiet’,
dat zegt de onderduiker
elke dag weer
voordat hij verdwijnt
naar zijn eigen huis,
zijn werkplek,
zijn bovengrondse bunker.
Elke dag verlaat hij zijn meisje
en komt weer bij haar terug.
Een dagelijkse ritueel,
voor twee.

(XXIV) (dinsdag, 7 april 2020)

Quarantainemuziek.

Everyday is a rollercoaster.
La condition humaine.

(XXV) (woensdag, 8 april 2020)

Nieuws van mijn vader.

Er is geen nieuws.
Alweer geen contact.
Nog steeds geen initiatief.
Is één bericht genoeg?

(XXVI) (donderdag, 9 april 2020)

De grens overgestoken van de ene naar de andere groep.
Onopgemerkt ging het.
Maakt meer sociale lenigheid iemand meer tot een groepsmens of juist niet?

(XXVII) (vrijdag, 10 april 2020)

Het lege bad en de kratstoel in de pastelgroene kleur.

Een week of drie al staart het lege bad me vol verlangen aan.
Waarschijnlijk mijn eigen verlangen dat ik in haar imposante maagdelijke en ook schelmse uitstraling weerspiegelt zie.
Haar présence, zou ik eigenlijk willen zeggen.

De pastelgroene kratstoel is ook leeg maar niet voor lang.
Gepromoveerd naar een ereplek in de woonkamer.
Om haar aanwezigheid kunnen we niet meer heen.
de zachte kleur is verraderlijk,
eenmaal er comfortabel in onderuitgezakt, kom je er nooit meer uit.

Zo werkt het vrouwelijke brein. En ook de charme.
Feminiene charme is geraffineerd, zoals ook al het andere dat is.
Complex, veelzijdig, intelligent.
Intelligentie is gestript van zichzelf om het in een mannelijke mal te laten passen.

Een eruptie van masculiniteit kan onweerstaanbaar zijn, ook voor de grootste feminist,
weggeworpen door stoffelijke kracht, verworpen door gefrustreerde oude vrijsters. Misandrie, het pendant van vrouwenhaat dat veel vaker voorkomt.
Ook daaruit blijkt dat mannenlogica overheerst.

(XXVIII) (zaterdag, 11 april 2020)

Binnen / buiten

Als je met een enkele blik weet wat de ander bedoeld.
Als de wind enkel in één richting blaast.

Als je evenwicht valt en hij je ontvangt.
Als je geen bloemen maar vazen krijgt.
Als je jouw lippenstift op zijn lippen afveegt.

Dan ben je binnen.
Maar als je het vanuit een ander kant bekijkt,
dan sta je buiten.

(XXVIV) (zondag, 12 april 2020)

De helden zijn nu overal.

Vooraf in het wit maar ook in het zwart gekleed,
studenten die bij uitvaarten de kisten dragen.
Eigenlijk trekken alle kleuren wel voorbij,
het is een parade van publieke waarden.

Maar: Zijn ze straks ook nog zichtbaar?
En waar zijn nu de anti-helden?

(XXX) (maandag, 13 april 2020)

Na een lange zoektocht naar haar geheim trok hij eindelijk een conclusie. Hij dacht dat hij haar geheim eindelijk ontdekt had. Ze had een fluïde persoonlijkheid; haar privé en professionele persoonlijkheid liepen in elkaar over. Zonder maskers en abrupte overgangen. Zo kon haar optreden altijd passend en natuurlijk lijken, zonder dat ze altijd hetzelfde was.

(XXXI) (dinsdag, 14 april 2020)

Buitengewoon kort verhaal over menselijkheid.

Toen velen de hoop bijna hadden opgegeven dat verandering op tijd zou komen, begon onze weldoorvoede toeschouwersmentaliteit opzichtig lichte scheuren te vertonen. Het was te vergelijken met een zandkasteel, gebouwd uit zand dat te los zat. Van buiten zag het er mooier uit dan het in werkelijkheid was. Als de samenhang ontbreekt dan is de binnenkant te broos, het was altijd al een kwestie van tijd voordat het langzaam begon te imploderen. Terwijl de crisis voorbijtrekt schieten in de muren de scheuren alle kanten op. Als een mythologisch figuur dat uit de zee is verrezen en met zijn tentakels alle kanten op grijpt. Met alle kracht de lucht uit elke kamer en uit ieders longen zuigt.

Met deze aanvallen lijkt het er op dat de verdedigingslinie doorboord wordt. Dat de economische uitwassen en haar verwoestende logica gebroederlijk hand in hand op de knieën zijn gebracht. Achter de scheurende werkelijkheid zien we de contouren van een deelnemersmentaliteit verschijnen. Burgerinitiatieven vol liefde gepropt vermenigvuldigden zich als konijnen. Er was meer hulp dan vraag ernaar. De opschudding brengt alles uit balans, midden in deze oprukkende

mentaliteitsshift slaat de weegschaal met haar volle gewicht de andere kant op; de zieligen worden in bulk besteld maar de zorgzamen zijn nog altijd met meer.

Deze ontluikende mentaliteit is als een beeld dat in een steen verborgen zit. Terwijl piloten aan de grond zitten zonder werk, en de luchten de dagen vredig doorkomen zonder strepen, is er voor beeldhouders werk genoeg. Al weten ze dat nog niet allemaal. Aan deze nieuwe maatschappij moet nog flink gebeiteld worden. Die ontstaat misschien nu wel autonoom, maar het beklijft niet vanzelf. Niet uit crisis en ook niet uit schrik. Die moet, zoals alles wat de tijd moet doorstaan, worden gemaakt. Met gepaste haast, want al lijkt het er soms op dat we doelloos dobberen op een zee van tijd, als er iets is dat wel vanzelf voorbij gaat dan zijn het de dagen wel.

Straks als we allemaal tegelijk weer onze huizen uit mogen, als we elkaar in de armen mogen vallen, en met duizenden op een plein het glas mogen heffen om de vrijheid te vieren, dan moet de nieuwe samenleving al in de steigers staan. Opdat we niet vervallen in oude gewoontes van onverschilligheid en planeetbevuiling, opdat we onszelf niet gedachteloos mee laten voeren naar de slaapwandellende staat van toeschouwer zijn, zoals voorheen. Ook onze kleinkinderen gunnen we een leven vol knuffels en drukbezochte verjaardagsfeesten. De toekomstige vogels verdienen dagen met streeploze luchten om in te vliegen. De vissen plasticvrije zeeën om in te zwemmen. Wij willen een toekomst waar virussen in quarantaine zitten in plaats van dat we met politielint hele gebouwen vol bejaarden moeten afzetten.

Deze linten -waar elke halve meter in een lomp lettertype het woord 'gevaar' op herhaald wordt, de linten waar de hele wereld mee omwikkeld lijkt te zijn- deze linten kunnen alleen worden weggehaald door menselijkheid. Dat is wat er op het bord boven de deur van de nooduitgang staat: MENSELIJKHEID. Als we nu die nooduitgang nemen dan zal de crisis van 2020 over een aantal jaar in onze collectieve geheugen gegrift staan als de tijd dat we overvallen en overmeesterd werden door onze eigen menselijkheid. Toen onze waarden waren vervlogen en de wereld in brand stond; toen de zeeën overstroomden omdat ons moraal daarin verdronken was; toen de bossen verdwenen omdat wij zelf totaal verdwaald waren, toen vonden we onze menselijkheid terug. Of eigenlijk beter gezegd: de menselijkheid vond ons.

EINDE

(XXXII) (woensdag, 15 april 2020)

Het boek volgt onaffe aantekeningen in een dagboek, de eerste contouren van een gezicht dat in de schaduw wegvalt. De eerste losse stappen van een verhaal zijn wankelende stappen. Het is meer voorovervallen dan lopen, zonder in evenwicht te zijn. Maar door een mix van wensdenken en fysieke verplaatsing door de ruimte kon het voor stappen doorgaan, en niet zomaar stappen: de eerste stappen. De wereld ligt op dat moment aan je voeten.

(XXXIII) (donderdag, 16 april 2020)

De spierpijn in haar schouders, zakte op een slechte dag naar haar onderlichaam. In haar bovenbenen duwde het zonder ook maar een enkele zucht te slaken tegen de zenuwen aan. Ze gaf zich er liever niet aan over en gaf het al helemaal niet graag toe maar het was pijnlijk, een zeurende en gelijktijdig een scherpe pijn.

Het voelde alsof de energie uit haar lichaam liep, een gaspitje dat openstaat en waar het gas stil en gevaarlijk uit ontsnapt. Elke dag dat ze binnen was steeg ze meer en meer op naar haar hoofd. Voor

haar een veilige plek, veilig in de zin van bekend, net als vroeger, toen zat ze ook meestal in haar hoofd. Ze woonde graag in haar hoofd, ze wist dat het niet goed voor haar was maar het voelde vertrouwd. In haar hoofd had ze alle ruimte. Balzalen vol boeken. Heuvelachtige landschappen vol historie. Zolang ze in haar hoofd zat hoefde ze ook niet buiten te komen. En de pijn bleef langer op afstand. Het moment dat het haar toch inhaalde, kwam altijd. En dat was een pijnlijk gegeven.

(XXXIV) (vrijdag, 17 april 2020)

Elke dag kwam er een dwanghandeling bij
de onrust kreeg expansiedrang.
Herhalingen vermenigvuldigende zich.
Rituelen zonder handreikingen.

De neiging om te verschuiven en te verbouwen zwol op.

Onzichtbare wonden kwamen tevoorschijn.
Schade werd gemeld.
Verminking niet meer ontkent,
beperkingen blootgelegd.

Alles werd meer, niets werd makkelijker.

(XXXV) (zaterdag, 18 april 2020)

Pyrrhus en Cineas op mijn leeslijst zetten. Het eerste filosofische essay van Simone de Beauvoir gaat over veroveren versus uitrusten, doorzetten of rust nemen en reflecteren. Belangrijke thema's voor deze tijd.

(XXXVI) (zondag, 19 april 2020)

je hebt jezelf gepolijst
de ruwe versie van de ander
geaccepteerd
is dat robuust genoeg?

(XXXVII) (maandag, 20 april 2020)

Ze bewoog zich voort op wielen
sneller en ook onstabiel dan gewoonlijk.
Haar normale elegantie was er nog wel
maar verscholen achter de,
voor haar doen, te schokkerige bewegingen.

Van de één op de andere dag

verloren de objecten die haar omringden hun functionaliteit
-handgemaakte designer tassen, schoenen met torenhoge hakken,
een lenterijp lichtgeel mantelpakje, elitair dure jassen hingen weerloos aan een haak-

Van de één op de andere dag bewogen ook feministen zich anders voort
en droegen dames nog meer op hun schouders dan gewoonlijk.

De brede schouderstellingen waren niet het enige
wat uit de jaren tachtig leek te zijn overgewaaid naar vandaag.
Zelfs de punkmentaliteit bleek plotseling nog steeds niet dood,
de rebellen durfden nu ineens te dromen
dat de economie het tijdelijke voor het eeuwige zou verwisselen.

(XXXVIII) (dinsdag, 21 april 2020)

Vergeeld zijn de bladzijden van het bijna vijftig jaar oude boek. De woorden krap gepropt op de
niet eindig lijkend aantal pagina's. Een boek zonder ruimte. Hoe lastig het soms ook is om voorbij
de vormgeving te komen, eenmaal er doorheen geworsteld zijn de dialogen scherp en haast
sprankelend in al hun zwaarte. Het maakt het intellectueel zijn aantrekkelijk. De mandarijnen, van
Simone de Beauvoir is een monument van een tijd waarin de overblijfselen van oorlog nog overal
ronddwaalden en zij bewijst dat ze de strijd om wie de origineelste was in die tijd glansrijk van haar
mannelijke competitie wint.

(XXXVIII) (woensdag 22 april 2020)

Tijdens een persconferentie zei premier Mark Rutte dat de vrijheid van de één niet ten koste mag
gaan van de gezondheid van de ander. De werkelijkheid is dat dat precies is wat er al lang aan de
hand is in ons land. Mensen in sommige kansarme wijken leven zes à zeven jaren korter en bijna
twintig jaar langer in ziekte. Een onbesproken en voor velen onzichtbare crisis. Als we gezondheid,
ook nadat de coronacrisis voorbij is, serieus een prioriteit willen maken, dan vraagt dat om hele
andere keuzes en ook om deze stille gezondheids- en ongelijkheids crisis te adresseren.

(XL) (donderdag 23 april 2020)

Het is een tijd van grote vragen, over gezondheid, economie en democratie en hoe ze zich tot elkaar
verhouden. Allemaal verbonden aan elkaar, als een grote mobile, wanneer één onderdeel beweegt
dan beweegt de rest ook.

(XLI) (vrijdag 24 april 2020)

Schrijfster Siri Hudsvelt beschreef het schrijven van fictie als 'het herinneren van wat nooit gebeurd
is'. In het verlengde daarvan zou het bedenken van hoe de toekomst er uit zou kunnen zien het
herinneren zijn van wat nog gebeuren moet. Zelf denk ik na over de toekomst maar ik merk dat mijn
gedachten mij vooral terug slingeren in de tijd. Oude herinneringen worden opnieuw ingekleurd.
Gelukkig zijn herinneringen net een kameleon, ze kunnen zich met het grootste gemak blijven
aanpassen. Zo ontstaan ook mooie slingers van herinneringen.

(XLII) (zaterdag 25 april 2020)

Ze rukt mijn ingewanden er in één keer uit,
gecontroleerd, met een zweeps slag na.
Het stond beschreven op een bladzijde.
Boeken kunnen je vervolmaken en leeg roven,
allemaal.

De zon was rood en grijs,
met slechts een wolk verschil.
Alsof ze de werkelijkheid naspeelde,
euforisch en huiveringwekkend,
maar wel trillend van leven.

(XLIII) (zondag 26 april 2020)

Niña Weijers schreef in De Groene over haar voorkeur voor zorgvuldigheid. Dat deed ze aan de hand van een aantal vragen die haar Duitse vertaalster had gesteld: “Wat is het verschil tussen ‘kunstenaars’ en ‘artiesten’?” had ze gevraagd. “Is er een verschil? In het Duits kennen we eigenlijk alleen maar “Künstler”, “Artisten” zijn circusacrobaten. Wat te doen?” Daarover schreef Weijers: ‘Ik ben dol op zulke vragen, niet alleen omdat ze verschillen tussen talen en culturen blootleggen, maar ook omdat ze zorgvuldigheid uitdrukken. Er zijn veel argumenten te bedenken waarom zorgvuldigheid een vorm van liefde is.’ Ik ben het hartgrondig met Weijers eens. Het is een vorm van liefde, een vorm van liefde die ook onze democratie dient. Daarom is heel precies zijn als het over de woorden gaat die we kiezen ook een vorm van liefde; de liefde voor vrijheid en onze democratische beginselen.

(XLIV) (maandag 27 april 2020)

Het zat dichtgemetseld achter rijen boeken.
De cocker spaniel verborg het achter haar oren.
Wangen onbeschermd,
terwijl de lichaamstemperatuur steeg.
Opvliegende karakters.

Meer dan een verzameling moet het een verhaal zijn.
Want onder die helm vol watten,
is het allemaal trager geworden,
terwijl het wel sneller voorbij gaat.

(XLV) (dinsdag 28 april 2020)

Bezweken onder het gewicht van collectieve onkunde,
traagheid, onbenul.
Peter's principle all around.
Welke tronen zijn veroverd na een gevecht?
Welke zijn vergeven?

Vergeef me aarde.
Dat ik onmachtig ben gebleken.

(XLVI) (woensdag 29 april 2020)

Hoewel het ontroerende plaatjes oplevert van kleine kinderen die hun grootouders, gescheiden door vensterglas proberen aan te raken en volwassenen op hoogwerkers die een poging doen om een glimlach op het gezicht van hun demente ouders te toveren, zijn de schermpjes waarschijnlijk wel hét beeld van deze tijd: Vergaderen via een scherm, les volgen via een scherm, muziekinstrumenten bespelen via een scherm, verjaardagen vieren via een scherm. Deze ervaringen en beelden gaan ons nooit meer verlaten. Omdat het voor altijd aan deze tijd verbonden zal blijven. De vraag is: Hoe gaat het ons en de samenleving veranderen?

Op veel plekken geeft deze crisis een enorme push aan de digitale mogelijkheden en het digitale denken. Dat is zo bij overheden, in ziekenhuizen, bij zorginstellingen. Investerings die niet mogelijk leken worden nu toch gedaan. Het is verleidelijk om door optimisme of juist alarmisme gedreven futuristische visioenen te hebben, maar als ik stilsta bij de basale kansen en onze verhouding met technische mogelijkheden dan zie ik vooral veel werk in het eerst opbouwen van een goede relatie met en tot onze technische mogelijkheden.

(XLVII) (donderdag 30 april 2020)

Wereldwijd zien we dat er nu, in crisistijd, democratische principes worden ingeleverd. Alles wat van waarde is is kwetsbaar, zo ook onze democratie. Niet alleen in landen die een jonge en broze democratische traditie hebben, ook bij ons vraagt het veel alertheid als we middelen inzetten die burgerlijke vrijheden overrulen. Wat ons nu beschermd laat ons ook machteloos achter. Als we onze democratie serieus nemen dan moeten we te allen tijde kritisch blijven en de dilemma's onder ogen durven zien.

(XLVIII) (vrijdag 1 mei 2020)

Crisistaal heeft veel verwantschap met oorlogstaal. Kordaat, een taal die vooral tot de verbeelding en onze angsten spreekt. Een backup scenario is een noodscenario, een opvangplek voor ouderen die uit het ziekenhuis worden ontslagen een noodlocatie -terwijl je het ook een corona care center kunt noemen, dat geeft al een heel ander gevoel. Verpleegkundigen werken in de frontlinie, ze zijn de soldaten van deze crisis. In een tijd waarin een noodverordening van kracht is is het extra opletten. Want taal is niet alleen een uitkomst van omstandigheden, het heeft omgekeerd ook gevolgen voor gedrag en gevoelens. Daarom maakt het altijd uit welke woorden we gebruiken. Daarom moet onze vrijheid ook in de taal die we gebruiken weerspiegeld worden. Een woord is niet alleen een verzameling letters, het is geen dood ding. Een woord is de spiegel van de mens, een ziel van de samenleving, een ambassadeur van plaats en tijd, de verrader van sluipend gevaar, het is soms ook een klokkenluider.

(XLVIII) (zaterdag 2 mei 2020)

Sinds onze bewegingsvrijheid beperkt is, komen de persoonlijke verhalen boven drijven. Alsof we allemaal dobberen in de Dode Zee, alles drijft, alles komt boven. Eigenlijk past het heel goed bij de meidagen die altijd al in het teken staan van herinneren.

